

ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

НТУ «Дніпровська політехніка»

Гринь С.О.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Тимошенко Л.В.

Підґрунтям забезпечення місцевого економічного розвитку та міцної влади виступають формування та розвиток відносин між владою та бізнесом.

Вітчизняні науковці оперують термінами «публічно-приватне партнерство» та «державно-приватне партнерство».

На відміну від України в країнах Західної Європи, де публічним партнером, окрім держави, часто є органи місцевого самоврядування, громадські організації і навіть благодійні фонди, використовується термін «публічно-приватне партнерство», оскільки він глибше відтворює сутність та зміст даної категорії. Публічно-приватне партнерство застосовується для опису взаємовигідного альянсу приватного бізнесу та різних рівнів публічної влади: державної, регіональної і місцевої, що розширює сферу його застосування від великомасштабних державних проектів до невеликих, недорогих партнерських проектів, які важливі лише для окремої місцевої громади [1].

Під публічно-приватним партнерством розуміють юридично обов'язковий для сторін контракт між особою приватного сектору та органом державної влади (органом місцевого самоврядування), за яким приватний партнер зобов'язаний надавати публічні послуги, для чого повинен інвестувати певні власні ресурси (фінансові, технологічні, час і репутацію корпорації, тощо), а також взяти на себе частину відповідальності за певні ризики надання таких послуг, при цьому оплата приватному партнеру здійснюється тільки в обмін на фактично надані послуги [2].

І. В. Запатріна [3] зазначає, що у світі існує декілька форм бюджетної підтримки партнерських відносин – це пряма бюджетна підтримка (субвенції на виконання інвестиційних програм), надання державних та місцевих гарантій, залучення державою чи органами місцевого самоврядування кредитів від іноземних держав та банків, гарантії відшкодування збитків приватного партнера, гарантування державного замовлення на певні товари чи послуги.

Партнерство державного і приватного секторів набуває різноманітних форм відповідно до ступеня залучення приватного та державного секторів та відповідно до рівня ризику, який приймають на себе сторони. Насамперед це контракти, які держава дає приватним компаніям: на виконання робіт та надання суспільних послуг, на поставку продукції для державних потреб тощо. Система короткострокових контрактів достатньо поширена в господарській практиці органів державної влади як за кордоном, так і в Україні. Інша група форм партнерства державного і приватного секторів охоплює орендні/лізингові відносини, що виникають у зв'язку з передачею державою в оренду приватному сектору своєї власності: будівель, виробничого обладнання тощо. За користування державним майном приватні компанії сплачують орендну плату.

Ще однією поширеною формою партнерства державного і приватного секторів є державно-приватні компанії [4].

Приватний партнер в проєктах державно-приватного партнерства бере участь у їх співфінансуванні і забезпечує виконання поточної оперативної діяльності, пов'язаної з [5]:

- розробкою техніко-економічного обґрунтування,
- обґрунтуванням бізнес-плану проєкту,
- проєктуванням,
- будівництвом,
- експлуатацією,
- проведенням ремонтно-профілактичних робіт,
- управлінням,
- дотриманням трудового та природоохоронного законодавства,
- наданням сертифікованих, якісних послуг споживачам створеної

продукції і послуг.

Автори роботи [6] наголошують на тому, що особливістю проєктів державно-приватного партнерства є взаємна вигода сторін, яку вони отримують в результаті успішної реалізації проєкту, та відзначають низький рівень державно-приватного партнерства, що пояснюється відсутністю повної законодавчої бази, непослідовністю та безвідповідальністю чиновників за прийняті рішення та недовіру до них, нестачею фінансових стимулів для приватного бізнесу тощо.

В дослідженні [7] проведено експертне опитування представників потенційних та існуючих державних партнерів, а також бізнесу задля з'ясування проблем і перспектив розвитку державно-приватного партнерства в Україні. При проведенні опитування з'ясувалась думка експертів щодо основних причин низького рівня використання державно-приватного партнерства для розв'язання завдань інвестиційно-інноваційного характеру. З-поміж широкого переліку варіантів респонденти найчастіше згадували про помилки чи некомпетентність керованої та керівної підсистем (відповідно 23,4% та 21,5%), про обмеженість інформаційного забезпечення щодо державно-приватного партнерства (18,7%), про незнання чи нерозуміння його як такого (17,6%) та про відсутність повноцінного досвіду у реалізації проєктів за формулою партнерства (17,1%). 38,9% респондентів у своїх відповідях зазначають, що першочергова причина вибору суб'єктами формули державно-приватного партнерства для розв'язання завдань інвестиційно-інноваційного характеру – це нестача фінансових ресурсів для досягнення цієї мети. Доволі істотною (25,6%) є також частка респондентів, які декларують вищий рівень фаховості приватного партнера в розбудові інфраструктури. Водночас, лише 8,9% експертів такою причиною називають можливість розподілу ризику із державним / приватним партнером внаслідок реалізації проєктів державно-приватного партнерства.

Реалізація проєктів державно-приватного партнерства на місцевому рівні повинна здійснюватися із залученням фінансових ресурсів місцевих бюджетів, передбачати наявність в органів місцевого самоврядування можливості у межах

повноважень самостійно приймати рішення про доцільність реалізації проектів державно-приватного партнерства, отримувати консультативну та методичну допомогу та в разі реалізації проектів державно-приватного партнерства, що передбачають надання державної підтримки, за обов'язковим погодженням органами місцевого самоврядування діяльності у цій сфері з відповідними центральними органами виконавчої влади [8].

Залучення до партнерських відносин з бізнес-структурами органів місцевого самоврядування, громадських організацій, благодійних фондів для реалізації інвестиційних проектів сприятиме подальшому соціально-економічному розвитку територіальних громад та більш ефективному і прозорому використанню залучених ресурсів.

Перелік посилань

1. Сабецька Т.І., Григорів С.Ф. Зародження, становлення та історичний розвиток публічно-приватного партнерства. / Глобальні та національні проблеми економіки – 2018 – Випуск 22. – С. 518-524 – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/100.pdf>

2. Посібник з публічно-приватних партнерств. – Агенство США з міжнародного розвитку (USAID) – 2009 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/575/PPP_Guidelines_ukr_2009.pdf?sequence=1&isAllowed=y

3. Запатріна І. В. Бюджетна підтримка та її роль у реалізації проектів публічно-приватного партнерства на місцевому рівні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.slideshare.net/dmytrochupryna/ss-5330025>

4. Пашинська К. С. Форми державно-приватного партнерства / Економічний аналіз / Тернопільський національний економічний університет; Тернопіль: ВПЦ Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2015. – Том 22. – №1. – С. 48-52.

5. Чурилов В. В. Особливості державного регулювання реалізації публічно-приватного партнерства у будівництві. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 20. С. 130–133.

6. Міняйло О. І., Міняйло В. П. Державно-приватне партнерство як механізм залучення фінансових ресурсів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/1f30b2f91b4124794d5ae43544042092.pdf>

7. Комарницька Г. О. Активізування державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності [Електронний ресурс]: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук. – 2020. – Львів. – Режим доступу: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/dissertation/1314/aref.pdf>

8. Нехайчук Д. В. Використання інструментів державно-приватного партнерства задля фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку держави. / Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 8. – С. 118–123. http://www.investplan.com.ua/pdf/8_2015/25.pdf